

ГИМНАЗИЈА

РАЗРЕД: ПРВИ

СМЈЕР: РАЧУНАРСКО-ИНФОРМАТИЧКИ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ИСТОРИЈА

Годишњи број часова: 72

Седмични број часова: 2

СВРХА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

Историја је друштвена наука, њено изучавање је основна потреба савременог друштва и веома је важно за боље сналажење у свакодневном животу свих појединаца. Проучавајући прошле догађаје ученици схватају како су древне цивилизације и културе обликовале свијет у којем живимо. Учећи о прошлости развија се критичко мишљење. Један од циљева проучавања историје је и разумијевање метода историјског истраживања, укључујући и начине интерпретације историјских извора и изношење историјских тврдњи. Ученици се подстичу да критички размишљају, да информације не прихватају безрезервно, већ да их анализирају, преиспитују и сагледавају из различитих углова. То је неопходна вјештина у савременом друштву, потребна сваком појединцу. Препознавањем узрока и посљедица догађаја развија се способност логичног закључивања и повезивања информација. Све наведено је неопходно за доношење правилних одлука у животу. Историја инспирише позитивим примјерима, те подсећа да су прошле генерације оставиле темеље на којима градимо своју будућност. Историја јача осјећај идентитета и повезаности са културним наслеђем. Омогућава разумијевање веза између локалне, регионалне, националне и свјетске историје. Из историје ученици извлаче поуке које могу, у одређеној мјери, примјенити и на будућност.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- усвајање основних знања о историји као науци и наставном програму;
- упознавање ученика са свим врстама историјских извора, као и са њиховом критичком процјеном;
- развијање способности и критичког историјског мишљења и логичког закључивања;
- оспособљавање ученика за наставак школовања и процес цјеложивотног учења.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- развијање способности разумијевања историјског времена, простора и употребе историјске литратуре и терминологије;
- упознавање са значајним догађајима, процесима и личностима политичке, економске и културне историје, које су обиљежиле одређене историјске епохе;
- упоређивање друштвених, политичких и културних образаца антике и савременог доба.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ:

1. Увод у историју
2. Праисторија – првобитна људска заједница
3. Стари вијек
4. Рани средњи вијек
5. Развијени и позни средњи вијек
6. Јужнословенске државе и народи у средњем вијеку
7. Нови вијек. Европа и свијет од XV до XVIII вијека
8. Јужнословенски народи од XV до XVIII вијека

Наставна тема: Увод у историју			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - идентификује значај историје у проучавању прошлости људског друштва; - препознаје историјске изворе; - разумије периодизацију прошлости људског друштва; - идентификује најзначајније помоћне историјске науке;	Ученик ће: - препознати различите врсте извора; - презентовати настарији предмет, фотографију, текст из своје породице; - израчунати историјске догађаје по различитим системима рачунања времена.	Предмет: Рачунарство и информатика Географија	Тема: Табеларна обрада података Опште физичко-

- објасни однос помоћних историјских наука са историјом.			географске одлике Земље
--	--	--	----------------------------

Наставна тема: Праисторија – првобитна људска заједница			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - образлаже основу чега је извршена подјела праисторије; - опише живот људи у праисторији; - образлаже разлоге за појаву првих вјеровања, обреда и обичаја; - упоређује најстарије културе и цивилизације Балкана; - препозна на карти најзначајнија археолошка налазишта на нашим просторима. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поредити различите врсте материјала према којима је вршена подјела праисторије; - поредити живот људи у праисторији и данас; - описати једно археолошко налазиште са простора Балкана. 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Географија</p> <p>Ликовна култура</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Комуникација и језик</p> <p>Опште физичко-географске одлике Земље</p> <p>Умјетност праисторије и старих цивилизација</p> <p>Музика праисторије и старог вијека</p>

Наставна тема: Стари вијек			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведе подручја око којих су настале прве цивилизације; - разумије значај развој технологије и пољопривреде као предуслов за настанак древних култура и цивилизација; - разумије поједине одредбе најстаријих закона на свијету; - опише природно-географске услове грчких области; - објасни организацију и функционисање полиса са посебним освртом на Атину и Спарту; - наведе узроке, најзначајније битке и посљедице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; - разумије развој македонске државе, њен успон и пад у корелацији са остатком грчког свијета; - опише настанак града Рима; - објасни структуру и организацију римског друштва и државе у доба краљева и у доба републике; - објасни ток римских освајања (хронолошки и географски); - објасни карактеристике друштвеног и државног уређења у доба царства; - повезује правце сеоба, подјеле и пропасти Западног римског царства; 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - припремити презентацију о древној култури по избору; - поредити одредбе најстаријих закона на свијету са данашњим законима; - поредити атинску демократију са данашњом демократијом (сличности и разлике); - анализирати настанак града Рима на основу митова, легенди и археолошких истраживања; - истражити древне вјерске обреде и ритуале; - повезати грчка и римска божанства (презентација, пано...). 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Православна вјеронаука</p> <p>Култура религија</p> <p>Ликовна култура</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Књижевност старог вијека</p> <p>Свето откривење</p> <p>Шта религија јесте?</p> <p>Умјетност праисторије и старих цивилизација</p> <p>Музика праисторије и старог вијека</p>

<ul style="list-style-type: none"> - објасни значај религије у животу људи и њен утицај на културно стваралаштво првих цивилизација; - описује карактеристике грчке и римске религије. 		ВРОЗ	Култура и слободно вријеме
		Латински језик	Писмо и изговор

Наставна тема: Рани средњи вијек			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије посљедице Велике сеобе народа; - објасни вазалне односе и феудалну организацију на примјеру Франачке државе; - разумије карактеристике византијског друштва, државе и културе; - објасни однос Византије и Јужних Словена; - опише специфичност државе Арабљана, њихове културе и религије; - прикаже прапостојбину Словена и правце њихове сеобе; - идентификује прве српске државе на Балкану; - објасни најзначајније тековине Рашке и Дукље. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показати правце Сеобе народа; - поредити друштвену структуру запада и истока (презентација, пано...) - поредити културу и религију Ислама и Хришћанства (презентација, пано, дебата...); - презентовати писма (сличности и разлике) раног српског средњег вијека. 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Ликовна култура,</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Средњовјековна књижевност</p> <p>Умјетност средњег вијека</p> <p>Музика средњег вијека</p>

Наставна тема: Развијени и позни средњи вијек			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише настанак и живот у средњовјековном граду; - идентификује узроке и посљедице крсташких ратова; - наведе неке од значајнијих држава тог периода; - упореди натуралну и робноовчану привреду; - пореди однос између средњовјековног друштва и цркве; - разумије значај првих универзитета и услове под којим су настали. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - приказати средњовјековни град (модел од материјала по жељи, презентација...); - истражити више о крсташком рату по жељи; - исказати став о привреди (дебата); - упоредити средњовјековно друштво са данашњим, организацију универзитета са данашњим (презентација). 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Ликовна култура</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Средњовјековна књижевност</p> <p>Умјетност средњег вијека</p> <p>Музика средњег вијека</p>

Наставна тема: Јужнословенске државе и народи у средњем вијеку			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наведе најзначајније тековине Стефана Немање; - разумије значај успостављања државне и црквене самосталности; - објасни привредни и културни напредак државе Немањића; - приказује најзначајнија средњовјековна културна достигнућа Јужних Словена; 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - приказати родослов Немањића, задужбине (пано, цртеж, презентација...); - упоредити правне кодексе Немањића са данашњим правним кодексима; - упоредити владаре Босне са владарима Рашке; - приказати владаре Босне (пано, 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Српска средњовјековна књижевност</p> <p>Музика средњег вијека</p>

<ul style="list-style-type: none"> - одреди просторне и временске оквири средњовјековне Босне и најзначајније владаре; - одреди најзначајније културне тековине средњовјековне Босне; - објасни настанак, ширење и значај средњовјековног Дубровника; - наведе државно и друштвено уређење Османског царства; - разумије околности у којима је формирана држава српских деспота; - наведе османска освајања балканских земаља. 	<p>презентација...);</p> <ul style="list-style-type: none"> - упоредити повеље владара из Босне са повељама владара из Србије; - упоредити уређење Дубровника са осталим балканским земљама; - идентификовати границе Османског царства (пано, презентација...); - поредити државу српских деспота са Царством Немањића (дебата); - описати по жељи пад једне балканске земље под власт Турака Османлија. 	Ликовна култура,	Средњовјековна умјетност
--	--	------------------	--------------------------

Наставна тема: Европа и свијет од XV до XVIII вијека			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије значај научно-техничких открића; - опише узроке и посљедице великих географских открића; - разликује нове правце у култури, хуманизам и ренесансу; - разумије узроке и посљедице вјерских покрета у Европи; - идентификује основне карактеристике апсолутних монархија у Европи; - разумије узроке, значај и посљедице буржоаске револуције у Француској. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да опише једно научно-техничко откриће; - анализирати историјску карту (на празној карти уцртати правце и путовања географских открића); - приказати живот једног хуманисте (форма новинара: питања и одговори о животу); - упоредити стање у цркви током 16. вијека и данас (писани рад, дебата...); - описати револуцију (написати вијест о неком догађају из времена револуције као хроничар тог доба). 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Ликовна култура,</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Хуманизам и ренесанса</p> <p>Умјетност новог вијека</p> <p>Музика ренесансе</p>

Наставна тема: Јужнословенски народи од XV до XVIII вијека			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише карактеристике државног и друштвеног уређења Османског царства; - анализира прилике у Босанском и Београдском пашалуку; - опише положај Срба под влашћу Аустрије и Млетачке републике; - разумије улогу Пећке патријаршије у сторији српског народа; - опише Прву и Другу сеобу Срба; - одреди најзначајније ратове хришћанских сила са Османским царством; - препозна облике отпора хришћанског становништва османској власти. 	<p>Ученик ће;</p> <ul style="list-style-type: none"> - поредити друштво Османлија у почетку стварања државе и током 16. вијека; - приказати стање становништва у једној балканској земљи под влашћу Турака (дебата, презентација, писани рад...) - демонстрирати стање у српској цркви током периода обнове патријаршије (форма новинарства-интервју са патријархом); - упоредити Сеобе Срба (дебата, презентација...); - презентовати живот хајдука или ускока (истраживачки рад) 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Ликовна култура</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Срби од 15. до 18. вијека</p> <p>Умјетност новог вијека</p> <p>Музика барока и рококоа; Класици 19. вијека</p> <p>-</p>

Дидактичко-методичка упутства и препоруке

У припреми за реализацију наставе историје потребно је извршити глобално и оперативно планирање. Током планирања наставници имају слободу да прилагоде број часова за реализацију сваке наставне теме. Потребно је, такође, у реализацији наставе предвидјети примјену различитих метода и облика рада и коришћење одговарајућих наставних средстава. Избор наставних метода

треба ускладити са садржајем програма, менталним узрастом ученика, њиховим знањима и интересовањима, као и условима у којима се настава историје реализује.

Изучавање историје у овом смјеру има за циљ развијање критичког мишљења, разумијевања друштвених процеса, историјских узрочно-последичних веза и културног идентитета. Ученици овог смјера се припремају за занимања и студије у областима техничких наука, па је разумијевање историје од великог значаја. Историја ће помоћи разумијевању развоја технологије и друштва, повезивању техничких иновација са ширим друштвеним и културним контекстом, разумијевању критичког мишљења и аналитичких способности, те разумијевању глобалних процеса.

У оквиру овог наставног програма налази се пет наставних тема за изучавање. Прва наставна тема је **Увод у историју**. Ова тема ученицима омогућава да разумију шта је историја као наука, чиме се бави, који су јој извори, методи и циљеви. Ученици стичу увид у разлику између историјских чињеница и интерпретација, као и у важност објективности и критичког мишљења. Ученици се подучавају сналажењу у времену, значењу појмова као што су вијек, ера, хронологија, и зашто је важно разумијети узрочно-последичне везе у историји. То је темељ за касније повезивање појава и процеса. Увод у историју је тренутак када се ученици по први пут сусрећу с анализом историјских извора, радом с временским линијама, истраживањем, аргументацијом и презентовањем. То су основне вјештине које ће се користити током цијелог школовања и важно их је развијати. Наставницима се препоручује да на часовима питају ученике за искуство (шта знају о историји, да ли је потребна, срећу ли је ван школе), затим да користе историјске карте, фотографије, цртеже, *YouTube* исјечке и др. Такође, неопходно је извршити повезивање са другим наставним предметима, наводити ученике на самосталан рад путем израде домаћих задатака, рада у групи, израде презентација или неког мини истраживања.

Друга тема овог наставног програма је **Праисторија – првобитна људска заједница**. Изучавањем праисторије, ученици схватају настанак и еволуцију човјека, развој заједнице, подјелу рада, настанак културе и односа са природом. То је основа за разумијевање друштвених промјена и историјских процеса у цјелини. Ова тема им помаже да развију свијест о културном и технолошком развоју човјечанства, да развију критичко мишљење и интердисциплинарност. Наставницима се препоручује да поједноставе ученицима начин учења праисторије користећи мултимедије, подстичући на креативност и повезивањем са темама из савременог живота. Такође се препоручује да у настави користе мултимедије, подстичу ученике на дебате, те кроз израде домаћих задатака ученике упућују на анализирање и сагледавање различитих модела друштвених уређења и вриједносних система старих народа. Ова наставна тема ученицима помаже у развијању свијести о континуитету историје и улози појединаца у времену.

Трећа наставна тема носи назив **Стари вијек**. У оквиру ове наставне теме изучавају се старе културе и цивилизације, стара Грчка, хеленизам и доба римске историје. Ова тема се изучава јер је важна за разумијевање настанка цивилизација и темеља савременог друштва, за развијање културне писмености и глобалне свијести, унапређење критичког мишљења кроз анализу култура различитих народа, те повезивањем прошлости и садашњости за разумијевање времена у којем живимо. Овдје су се развили различити политички и друштвени системи. Дошло је до настанка хеленизма као културног и политичког феномена, а такође у развоју грчке цивилизације и културе велики је филозофски и научни допринос. Ово је једна од најважнијих тема јер је садржај теме заправо темељ европске и свјетске културе. Такође је битна за разумијевање политичких и друштвених промјена. Наставницима се препоручује да

што више користе мултимедијалне садржаје, повезују наставне садржаје са савременим животом, ученике подстичу на интердисциплинарност и интерактивност кроз дебате, рад у групи, израде презентација или израде домаћих задатака.

Четврта наставна тема назива се ***Рани средњи вијек***. Ову наставну тему важно је изучавати јер је кључна за разумијевање транзиције из античког времена у новије доба. Рани средњи вијек повезује крај антике и почетак стварања средњовјековних друштава приказујући преуређење Европе после пада Западног римског царства. Ова наставна тема нас упознаје са темељима европске државности и хришћанства, те помаже лакшем разумијевању друштвених, политичких и економских промјена. Наставницима се препоручује да подстакну ученике на повезивање усвојених знања са новим садржајима кроз дебате, квизове, израде презентација или израде домаћих задатака. Такође, препоручује се мултимедијални тип наставе, као и интердисциплинарност.

Пета наставна тема носи назив ***Развијени и позни средњи вијек***. Ову тему важно је изучавати јер представља врхунац средњовјековне културе и друштва и спаја период великог раста и трансформације Европе ка новом вијеку. Тема нам приказује друштвени и културни процват Европе, води нас ка разумијевању трансформације феудалног друштва кроз историјски контекст важних догађаја, те повезује различите културне и политичке феномене. Наставницима се препоручује да укључују ученике у креативне и интерактивне методе на часу (групни рад, драмске игре, моделовање), затим да користе интердисциплинарни приступ у настави, визуелне и дигиталне материјале (мултимедијалне садржаје).

Шеста тема се назива ***Јужнословенске државе и народи у средњем вијеку***. Тема је кључна за разумијевање историјског идентитета, културног наслијеђа и политичког развоја региона Балкана. Садржаји наставне теме нам омогућавају разумијевање националног и регионалног идентитета, познавање политичких структура и државности, историјске свијести о религијским и културним утицајима, те разумијевање улоге Јужних Словена у ширим европским процесима. Наставницима се препоручује да ученике подстичу на повезивање садржаја са савременим идентитетским питањима, на коришћење различитих историјских извора, те развој критичког мишљења, интерактивност ученика кроз рад у групи, израде презентација или домаћих задатака, као примјену интердисциплинарног метода у настави.

Седма наставна тема носи назив ***Нови вијек; Европа и свијет од XV до XVIII вијека***. Наставни садржаји ове теме говоре о једном од најпромјенљивијих и најдинамичнијих периода у историји који поставља темеље модерном добу. Важна је за разумијевање великог политичког и друштвеног преокрета у историји кроз географска открића, раст нових економских и политичких снага, реформацију и научну револуцију. Наставницима се препоручује да у што већој мјери користе мултимедијалне садржаје (историјске покретне карте, слике, документарне филмове, онлајн ресурсе), интерактивни метод у настави кроз дебате на часовима, израде презентација или израде домаћих задатака и интердисциплинарни приступ у настави.

Посљедња наставна тема назива се ***Јужнословенски народи од XV до XVIII вијека***. Ова тема представља важан период у историји Балкана, период трансформације у друштву, политици и култури под утицајем великих сила и унутрашњих процеса. Кроз ову тему разумијемо историјски контекст Балкана у периоду Османског царства и Хабзбуршког царства, упознајемо се са друштвеним промјенама, те утицајима културе и религије на народе Балкана кроз период окупације страних сила (Османског царства и Хабзбуршког царства). Наставницима се препоручује да, користе мултидисциплинарне приступе (повезивањем историје, религије, умјетности,

етнологије), подстичу критичко мишљење и расуђивање, те интерактивне методе кроз дебате, рад у групама, презентације или израде домаћих задатака.

Потребно је, такође, анимирати и подстицати ученике на самостално извођење заључака, вођење разговора, коришћење и анализу историјских извора, историјских карата, шема, графикона и материјала које могу пронаћи на интернету. У наставу укључити рад са информационим технологијама (презентације, краћи видео-материјал, квизови и сл.) Ученицима је могуће задати домаће задатке (могу да истраже одређену личност, догађај или појаву у складу са наставном темом, те могу свој рад презентовати на часовима). Одређен број часова, обавезно планирати за посјете музејима, архивима, археолошким локалитетима или културно-историјским споменицима. Наставу историје освјежити занимљивостима које се односе на епоху која се обрађује и тако ученицима предмет учинити занимљивијим.

Приликом оцјењивања ученика примјењивати важећи правилник о оцјењивању ученика и уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске.